

Ярослав СУХИЙ: «Молодість, материнство і зрілість не будуть приводами відмов у прийомі на роботу»

Керівникам підприємств надаватимуть податкові пільги, коли вони братимуть на роботу випускника вузу чи людину, старшу за п'ятдесят років. Також після 45-річного віку можна буде здобути нову освіту, а за навчання у вузі доплачуватиме держава. Такі надії вселяє ухвалений у першому читанні законопроект 10497-1 (про зайнятість населення). Які ще зміни очікують на нас у цій сфері? На це та інші запитання відповідає заступник Голови Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та праці Ярослав СУХИЙ (Партія регіонів).

Стимули для зайнятості – зменшений соцвнесок

– **Ярославе Миколайовичу, згідно зі статистикою сьогодні в Україні на кожну вакансію претендують шість осіб. Як, на ваш погляд, необхідно розв'язувати проблему безробіття?**

– Чинний Закон «Про зайнятість населення» ухвалений ще 1991-го. Протягом останніх двадцяти років до нього вносили численні зміни. Проте сьогодні він не відповідає вимогам часу. Нам потрібно розв'язувати нагальні проблеми: високий рівень тіньової зайнятості, невідповідність робочої сили вимогам сучасної економіки, дисбаланс між попитом і пропозицією робочої сили, істотний рівень молодіжного безробіття (близько 20%), низький рівень підприємницької активності населення, неефективність роботи Держслужби зайнятості тощо. Значну частину цих питань, на мою думку, можна вирішити завдяки законопроекту 10497-1. Новий закон про зайнятість стимулюватиме економіку, сприятиме створенню багатотисячних високооплачуваних робочих місць. Тобто йдеться

про серйозний крок до поліпшення ситуації у сфері зайнятості.

– **Як створюватимуть нові стимули для зайнятості населення?**

– Законопроектом передбачено чимало стимулів, передусім для роботодавців. Якщо вони протягом року забезпечуватимуть створення нових робочих місць і виплату заробітної плати в розмірі не нижче трьох мінімальних зарплат, наступного року отримають право на зменшення розміру єдиного соціального внеску. На підприємствах, де налічується понад 20 працівників, близько п'яти відсотків штатних місць потрібно виділити для людей, недостатньо конкурентоспроможних на ринку праці (випускники вузів без досвіду роботи, одинокі матері, котрі виховують дітей, літні люди, котрим залишилося менше 10 років до пенсії за віком та деякі інші категорії громадян). Роботодавцеві, який зможе надати таким особам нові робочі місця терміном на 2 роки (за направленням центру зайнятості), щомісяця компенсуватимуть витрати в розмірі єдиного страхового внеску.

– **А якщо підприємство не виконає квоту з прийому на роботу таких осіб?**

– Йому загрожуватиме штраф у розмірі двох мінімальних зарплат за кожну із зазначених категорій працівників. У законопроекті також передбачено заохочення і для суб'єкта малого підприємництва: якщо він створює нові робочі місця та працевлаштовує на них безробітних терміном не менше, як на два роки, то протягом першого одержуватиме щомісячну компенсацію в розмірі мінімального страхового внеску. Студенти денної форми навчання вузів і ПТУ проходять стажування з відповідним записом у трудовій книжці (термін стажування – не більше півроку). У разі укладення трудового договору зі студентом, роботодавець зобов'язаний заплатити, як мінімум, мінімальну зарплату (але без сплати внеску на соціальне страхування). Щодо статусу безробітного, то його необхідно встановити з першого дня звертання до Державної служби зайнятості.

Ані віку, ані статі, ані партійності

– **Людам літнього віку знайти роботу нелегко. Водночас на державному рівні йдеться про підвищення пенсійного віку. Чи враховані ці моменти в зазначеному законопроекті?**

– Якщо роботодавець працевлаштує літніх людей та представників інших неконкурентоспроможних на ринку праці категорій населення, то йому щонайменше раз на два роки компенсуватимуть витра-

ти, пов'язані зі сплатою єдиного соціального внеску (без обмеження в розмірі заробітної плати протягом першого року). Особи віком від 45 років матимуть право на одноразове отримання так званого ваучера на професійне навчання (якщо їхній страховий стаж перевищує понад 15 років). За цим «ваучером» компенсуватимуть частину вартості навчання. Також законопроект передбачає певні новели: в оголо-

шеннях про вакансії не дозволено вказувати вік і стать кандидатів, заборонено вимагати відомості про особисте життя (національність, сімейний стан, віросповідання, партійність). Працівники, котрих звільнили за півтора року до пенсії зможуть вийти на заслужений відпочинок раніше (за умови реєстрації в центрах зайнятості й відсутності належної роботи). Однак вони повинні мати необхідний мінімальний страховий стаж.

– А якщо, скажімо, працівник звільнився протягом двох років за власним бажанням, роботодавець не зобов'язаний щось повертати до держбюджету. Тому, зрозуміло, будь-яке звільнення працівника буде «за власним бажанням». Де гарантія, що не запрацює конвеєр з видобування пільг?

– Законопроект спрямовано на ліквідацію безробіття. І якщо він

стане законом, влада матиме вигоду, коли люди працюватимуть, а не стоятимуть на обліку в центрах зайнятості. Зазвичай, коли роботодавець змушує працівника звільнитися за власним бажанням, він погрожує йому тим, що в разі відмови буде звільнення «по статті». Проте законопроект передбачає, що в такому разі роботодавцю доведеться повернути державі кошти. Тобто шантажувати звільненням він уже не зможе. Якщо людину задовольнятиме робота, то розраховатися з неї (принаймні протягом двох років) її змусити ніхто не зможе. Пряме встановлення в майбутньому законі компенсацій для роботодавців має підвищити ефективність їхнього стимулювання у розв'язанні проблеми безробіття. Також хочу зазначити: чинне законодавство містить лише загальні фрази, але не визначає чітко встановлених розмірів пільг і компенсацій.

Агентства зайнятості штрафуватимуть за приховування інформації

– Яка саме відповідальність передбачена за порушення законодавства про зайнятість?

– Роботодавець відповідатиме за необґрунтовану відмову у прийомі на роботу громадян (зазначених у частині першій статті 14 проекту закону) в межах відповідної квоти – штраф за кожну відмову в розмірі двох мінімальних заробітних плат, встановлених на момент виявлення порушення. За невиконання цієї квоти протягом року – штраф за кожну непрацевлаштовану особу в межах відповідної квоти у розмірі двох мінімальних заробітних плат, встановлених на момент виявлення порушення. Передбачені санкції й за інші порушення.

– У законопроекті пропонується надавати статус безробітного з першого дня звертання до Державної служби зайнятості. А чи зміниться розмір виплат по безробіттю?

– Передусім зазначу, що статус безробітного можна буде отримати з

першого дня реєстрації в Держслужбі зайнятості, а не з сьомого, як це відбувається нині. Наразі обсяг допомоги розраховується з огляду на стаж: до 2 років – 50 відсотків середньої зарплати, понад десять років – 70 відсотків. Також пропонується переглянути порядок і розміри виплати, виходячи із середньої зарплати за 12 місяців, коефіцієнтів загального страхового стажу та сплати внесків. Кабмін встановлюватиме мінімальний розмір допомоги: вона має бути не нижчою 45 відсотків мінімальної зарплати і не вищою прожиткового мінімуму. Максимальний розмір допомоги по безробіттю не повинен перевищувати п'ятикратного прожиткового мінімуму.

– Коли безробітний захоче зайнятися бізнесом і відкрити власну справу, чи зможе він розраховувати на допомогу з боку держави?

– Держслужба зайнятості забезпечуватиме надання безплатних консультацій з питань законодавчого застосування та ведення підприєм-

стві. Згідно зі статичними даними кількість офіційно працюючих уже зрівнялася з кількістю пенсіонерів. Це призводить до чергового навантаження на державний бюджет, унеможливлення вимог про забезпечення гідних пенсій та соціальних виплат. Окрім того, в Україні спостерігається дисбаланс між попитом і пропозицією робочої сили практично за всіма групами професій. Особливо дається взнаки нестача кадрів на високотехнологічних промислових виробництвах.

Торік на одну вакансію претендувало вісім осіб, а рівень безробіття серед молоді досяг майже 20%. Це пов'язано з недоліками системи професійного навчання, відсутністю належної співпраці між навчальними закладами та роботодавцями, незадовільними умовами праці, недостатньою мотивацією молодих людей до здобуття робітничих професій, низьким рівнем їхньої професійної адаптації на виробництві тощо. Громадяни, які працюють в неформальному секторі економіки, позбавлені соціального захисту в разі настання страхового випадку (починаючи з 2009 року кількість застрахованих працівників зменшилась на 1,37 млн. осіб, тобто майже на 10%).

ницької діяльності. При цьому безробітним, які бажатимуть зайнятися підприємництвом, одноразово виплачуватиметься допомога по безробіттю для організації такої діяльності.

– У зазначеному проекті цілий розділ присвячено держрегулюванню діяльності приватних кадрових агентств. Чи братимуть вони плату за свої послуги?

– На приватні агентства зайнятості пропонується покласти певний обов'язок – інформувати Держслужбу зайнятості про вакансії на ринку праці. В разі неподання або порушення порядку подання з працевлаштування з агентств стягують штраф у десятикратному розмірі мінімальної заробітної плати, встановленої на момент виявлення порушення. Крім того, в законопроекті запропоновано встановити пряму заборону на оплату шукачами послуг таких агентств: вони отримуватимуть гонорари лише від роботодавців. Також у законодавчому полі зобов'язують приватні кадрові агентства забезпечувати інформаційний захист громадян, які звертаються з метою працевлаштування. Йдеться про конфіденційність комерційної інформації та дотримання правил, встановлених законами «Про інформацію» та «Про захист персональних даних».

